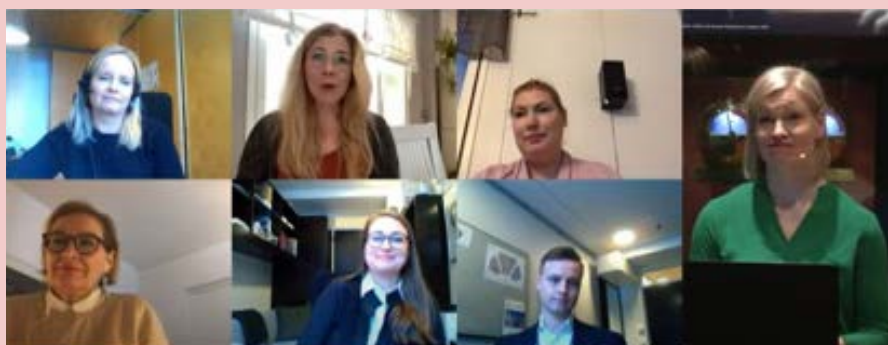

TURVATAAN NUORILLE VALOISAMPI
TULEVAISUUS PAREMMALLA PÄÄTÖKSENTEOLLÄ

Politiikkasuositus kuntavaaleihin 2021

KUINKA NUORET PELASTETAAN HUKKUMASTA?

DigiConsumers -tutkimushanke kutsui kuuden suurimman puolueen edustajat keskustelemaan nuorten paremman tulevaisuuden puolesta. Tavoitteena oli löytää yhdessä konkreettisia ratkaisuja – pieniä ja isoja – joita kunnissa voidaan ottaa käyttöön nuorten paremman tulevaisuuden puolesta.

- Verkon yli toteutetussa keskustelussa olivat mukana ylhäältä vasemmalta **Riikka Purra** (perussuomalaiset), **Niina Malm** (sosiaalidemokraatit) ja **Katja Hänninen** (vasemmistoliitto). Alhaalta vasemmalta **Paula Risikko** (kokoomus), **Inka Hopsu** (vihreät) ja **Jere Nuutinen** (keskusta). Keskustelua johti **Jenni Järvelä** (Talous ja nuoret TAT).

Tulevaisuuden kunta satsaa tämän päivän lapsiin ja nuoriin

Millaisia ratkaisuja kuntapäätäjät
voisivat tehdä, että nuori sukupolvi
pelastettaisiin hukkumiselta?

Miten varmistamme, ettemme tee samoja
virheitä, joiden vuoksi nuoret kärsivät
90-luvun talouslamassa?

VÄITE 1: Rahasta puhuminen on terveysteko

Selitys

Tulevaisuuden kunta satsaa tämän päivän lapsiin ja nuoriin

Tutkimus

Koulussa opituilla raha-asioilla on merkittävä rooli talousosaamisen tuottajana¹.

Nuorten talousosaaminen on Suomessa kokonaisuutena hyvällä tasolla, mutta oppilaiden välillä on saman koulun sisällä merkittäviä eroja. Erojen taustalla vaikutti mm. sosioekonominen asema. Erityisesti alimpaan sosioekonomiseen neljännekseen kuuluvien oppilaiden osaaminen näyttöytyi heikkona ja ylimpään neljännekseen kuuluvien oppilaiden osaaminen näyttöytyi vahvana. Alueellisia tai koulun sijaintipaikkaan kiinnittyviä eroja ei havaittu².

Lapsiin kohdistuu yhä varhaisemmin mainontaa ja markkinointia. Myös lasten asenteet rahaan ja talouteen syntyvät varhain. Lapsi omaksuu seitsemään ikävuoteen mennessä, miten rahasta puhutaan³.

Perheen koettu taloudellinen ahdinko voi määritellä pitkäksi aikaa lasten sosiaalisia suhteita ja korostaa kulutuksen sosiaalista painetta⁴.

Pelit ovat hyvä tapa opettaa taloutta. Molemmissa on niukkuutta ja resursseja halutaan käyttää tehokkaasti. Pelien avulla voi oppia hauskaasti ja tehokkaasti – myös monien tylsinä pitämiä aiheita, kuten vaikka taloutta⁵.

”

Perheen koettu taloudellinen ahdinko voi määritellä pitkäksi aikaa lasten sosiaalisia suhteita ja korostaa kulutuksen sosiaalista painetta.

¹OECD, 2020

²Laine, Ahonen & Nissinen, 2020

³Whitebread & Birmingham, 2013

⁴Ranta & Raijas, 2020

⁵Vaasan yliopisto, 2018

Ratkaisu

Selitys

Todistus

1

Talousopetuksen aikaistaminen

Koska asenteet rahaan syntyvät varhain, rahan, kuluttamisen ja talouden opetus tulee aikaistaa alkamaan alkuopetuksessa.

RIIKKA PURRA:

”Talousosaamisen perusasiat kannattaisi laittaa kouluopetukseen mahdollisimman aikaisin.”

PAULA RISIKKO:

”Talousosaamisen pitäisi olla läpäisyaine kaikissa koulutusohjelmissä varhaiskasvatuksesta alkaen.”

2

Opettajille täydennyskoulutusta taloustaitojen opetukseen

Taloutta opettaville opettajille tulee tarjota mahdollisuus ylläpitää ja täydentää omaa talousosaamista sekä osallistua talousosaamista vahvistavaan täydennyskoulutukseen.

(Esim. Talous tutuksi -koulutukset)

JERE NUUTINEN:

”Joensuussa ollaan aloittamassa uutta opetusmallia, jossa talousopetus alkaa alkuopetuksesta ja kestää aina toisen asteen loppuun saakka. Uusi malli vaatii opettajien taitojen päivittämistä ja panoksia kunnalta.”

PAULA RISIKKO:

”Tämä vaatii opettajille osaamista aiheesta ja myös aikaa suunnitella taloustaitojen opetukseen sopivia metodeja.”

3

Talousosaamista tuleville opettajille

Opettajankoulutukseen tulee tarjota riittävät talousosaamisen perustaidot niissä aineissa, joissa talousaineet sisältyvät opetussuunnitelmaan.

PAULA RISIKKO:

”Talousosaaminen pitää saada vahvemmin mukaan myös opettajankoulutukseen.”

4

Alakouluun talousopetuksen materiaaleja

Ensiaskeleet oman talouden hallintaan voi ottaa laulaen, leikkien ja tarinoita kuunnellen.

KATJA HÄNNINEN:

”Oman talouden hallintaa ja arkista budjetointia tarvitaan ja sitä pystytään opettamaan hyvinkin pienille lapsille.”

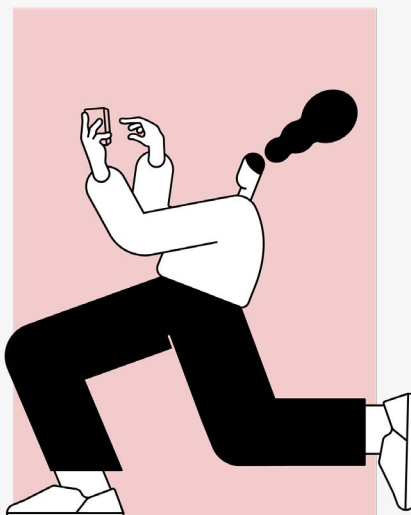
5

Pelit mukaan talousopetukseen

Talouden opetukseen voi käyttää hyvin monenlaisia pelejä. Esimerkiksi Taloussankari.fi mobiilipeli opettaa yläkouluikäisille arjen taloustaitoja, mm. korkoa korolle ilmiön.

NIINA MALM:

”Voisiko olla pikavippiopeli nuorille, jossa 2. asteella voisi pelata korkoa korolle? Kyseessä on tämän päivän suurin ongelma.”

2. VÄITE: Työelämästä puhuminen on hyvinvointiteko

Tulkinta

Tulevaisuuden kunta satsaa tämän päivän lapsiin ja nuoriin

Tutkimus

Korona on vaikuttanut erityisesti nuoriin, alle 30-vuotiaisiin. He ovat kärsineet eniten työttömyydestä, lomautuksista ja kesätöiden vähentymisestä.

Toimeentulo-ongelmat heijastuvat usein henkiseen jaksamiseen ja voivat aiheuttaa syrjäytymistä. Tuore kyselytutkimus⁶ osoittaa erityisesti nuorten olevan huolissaan koronapandemian vaikutuksista taloudellisen toimeentulon lisäksi myös henkiseen hyvinvointiinsa. Huonovointisimpia olivat ne nuoret, jotka tulivat mielestään taloudellisesti huonosti toimeen ja joilla oli jo haasteita henkisessä jaksamisessa. Jos nuorella on kunnon turvaverkot, tulevaisuus huoletti vähemmän. Pitkittyvä koronakriisi uhkaa varsinkin nuorimpien, juuri työuransa alussa olevien ikäluokkien taloutta. Osalla nuorista meni jo valmiiksi huonosti. Kun ajat muuttuvat vaikeammiksi, heillä on entuudestaan huonommat mahdollisuudet pärjätä ja mukautua tilanteeseen.

Taloushuolet ennustavat nuorten aikuisten hyvinvointia vuosia eteenpäin. Taloudellisen paineen vaikutukset 23–25-vuotiailla näkyivät hyvinvoinnissa 28-vuotiaana. Taloustaidot siis suojaavat hyvinvointia⁷.

Kouluopetukseen korona-aika synnytti pikavauhtia uusia käytäntöjä, joilla jatkossakin voidaan vahvistaa myös lähiopetusta ja -työskentelyä.

Koronapandemian aikainen etäopetus antoi myös mahdollisuuden yhdistää entistä paremmin nuorten vapaa-ajan kiinnostuksen kohteita kouluoppimiseen. Tämä mahdollisuus kannattaa tulevaisuudessa hyödyntää entistä paremmin. Maailma tulee kouluun ja koulu siirtyy ulkomaailmaan. Oppimista tapahtuu kaiken aikaa ja kaikkialla⁸.

⁶Ranta, ym 2020 ja Wilska ym. 2020

⁷Ranta ym, 2020

⁸Lonka, 2020

Ratkaisu

Selitys

Todistus

1

Työllisyyden kuntakokeilut

Kuntien roolia työllisyyspalveluiden järjestäjänä vahvistetaan. Kokeiluissa mukana 25 aluetta ja 118 kuntaa.

INKA HOPSU:

”Espoossa työllisyyden kuntakokeilussa keskeinen kohderyhmä ovat nuoret. Tavoite on puolittaa nuorisotyöttömyys. Työryhmä löysi yli 300 vaihtoehtoa, mitä voitaisiin tehdä.”

2

Kesäseteli

Kesäseteli tai kesätyöseteli on kunnan myöntämä noin 300 euron arvoinen avustus, jonka ideana on helpottaa nuorten työllistymistä ensimmäisiin kesätyöpaikkoihin. Kunta korvaa työnantajalle työntekijän palkasta setelin arvon verran.

INKA HOPSU:

”Viime vuonna tavoitteena Espoossa oli taata jokaiselle 9.-luokan päättävälle ensimmäinen kesätyökokemus. Kuitenkin kesäseteleitä jäi käyttämättä ja noin 40 prosenttia nuorista jäi ilman kesätyöpaikkaa, joten kehittämisen varaa on. Korostaisin kunnan ja yrittäjien yhteistyön merkitystä nuorten työllistämässä.”

NIINA MALM:

”Kesätyösetelit ovat nopea ratkaisu, mutta pitää olla myös pitemmän aikavälin ratkaisuja. Sellainen on oppivelvollisuuden pidentäminen. Silloin on mahdollisuus viedä kouluihin vahvemmin opastusta taloustaitoihin.”

3

etäTET-mallit

Työelämään tutustumisjaksot eli TET-jaksot voi suorittaa myös etänä. TATin ja Oikotien kehittämä mallia on kokeiltu mm. finanssialalla, jossa viikon kestäväle jaksolle voivat osallistua yläkoululaiset ympäri Suomen.

RIIKKA PURRA:

”Erialaisten etämahdollisuuksien tarjoaminen on tärkeää. Digitaalisuudessa, sähköisissä palveluissa ja etäratkaisuissa on mahdollisuus saavuttaa edelleen hyötyjä. Näitä ovat esimerkiksi etäharjoittelu ja etäTET.”

KATJA HÄNNINEN:

”Tässä ajassa tärkeintä on päästä eroon koronasta ja tuoda esiin tulevaisuuden uskoa, toivoa ja valoa nuorille. Nuorilla on iso huoli siitä, ettei näyttöjä ole voinut suorittaa ja harjoittelu paikka on jäänyt saamatta.”

4

Yrityskylä

Yrityskylä on peruskoulun 6. ja 9. luokille suunnattu yhteiskunnan, talouden, työelämän ja yrittäjyyden oppimiskokonaisuus. Suomessa kehitetty Yrityskylä on paljolti maailman parhaana koulutussinnovaationa. Yrityskylä tarjoaa kunnille ja kouluille laadukkaan ja oppimisen iloa tulvivan oppimiskokonaisuuden, joka pohjautuu opetussuunnitelmaan. Yrityskylä toimii valtakunnallisesti kahdeksalla alueella ja tavoittaa lähes 80 000 oppilasta lukukaudessa.

INKA HOPSU:

”Espoossa Yrityskylä on ollut tosi suosittu. Kun hyviä malleja on löydetty ja kehitetty, tällaisia mahdollisuuksia pitäisi olla ympäri maata, jotta kaikkien olisi helppo päästä mukaan.”

RIIKKA PURRA:

”Talousopetuksessa ei ole kyse ainoastaan omasta taloudesta, vaan myös valtion taloudesta ja sen ymmärtämisestä.”

5

Matalan kynnyksen palveluja

Nuoret tarvitsevat matalan kynnyksen ohjausta ja neuvontaa esimerkiksi opiskeluun, terveyteen, itsenäistymiseen tai kodin ristiriitatilanteisiin liittyvissä kysymyksissä.

NIINA MALM:

”Korostan kuntien roolissa matalan kynnyksen palveluita sekä nuorten mahdollisuutta valita erilaisista palveluista. Tuetaisiin nuoria tekemään fiksua valintoja. Jos tulee vaikeuksia, löytyy apua tai neuvontaa.”

INKA HOPSU:

”Opiskelijajärjestöt ovat pitkään nostaneet teeman tärkeyttä ja nuorille tulevaisuudenuskon vahvistamisen tärkeyttä. Erityisesti nivelvaiheisiin tarvitaan tukea.”

6

Ohjauksen tukea

Ohjauksen tueksi kehitetty Duunikoutsu-mobiilisovellus sisältää kaiken, mitä nuoren tarvitsee tietää työelämästä: vinkit työnhakuun, askeleet työnhakuprosessiin, välineet haastatteluun valmistautumiseen, kannustavia testejä, työelämän pelisäännöt ja inspiroivia uratarinoita.

JERE NUUTINEN:

”Koulut ovat paikka, jossa nuoret kohdataan. Sinne pitää tehdä panostuksia ja hommata asiantuntijoita, jotka pystyvät tukemaan ja luomaan tulevaisuuden visiota. Esimerkiksi opinto-ohjaajat voivat tukea ja ohjata nuorta oman elämänpolun suunnittelussa.”

3. VÄITE: Yrittäjyydestä puhuminen on tulevaisuusteko

Tulkinta

Tulevaisuuden kunta satsaa tämän päivän lapsiin ja nuoriin.

Tutkimus

Suomessa nuoret itsenäistyvät ja muuttavat pois lapsuudenkodistaan kansainvälisesti verrattuna varhain.

Perhetausta ja nuorten nykyinen taloudellinen tilanne määrittelevät nuorten mahdollisuuksia selviytyä taloudellisesti itsenäisessä elämässään.

Nuoren subjektiivinen näkemys taloudellisesta tilanteestaan on tärkeä nuoren elämäntilanteen vaihdellessa. Lapsuudenkodin talousongelmat näyttävät heijastuvan nuoren talouteen kielteisesti. Työllistyessään nuori kokee olevansa taloudellisesti itsenäinen⁹.

Lapsuudenkodin epäedulliset olosuhteet tai haastava yhteiskunnallinen tilanne voivat myös edistää nuorten oman talouden hoitoa nuorten aktiivisesti tavoitellessa oman tilanteen parantamista. Tämä vaatii kuitenkin paitsi taloudellisen osaamisen vahvistamista, niin myös laaja-alaista nuorten taloudellisen itsenäistymisen ja työelämään kiinnittymisen tukemista muutosten keskellä¹⁰.

⁹Ranta, ym 2020
¹⁰Ranta ym, 2020

Ratkaisu

Selitys

Todistus

1 Työelämä- ja yrittäjyystaidot kunnan opetussuunnitelmiin

Kukin kunta suunnittelee kunta-kohtaisen opetussuunnitelman opetushallituksen määrittämien perusteiden pohjalta.

NIINA MALM:

”Kunnat voivat itse määrittää sisältöjä koulujen opetussuunnitelmiin. Imatralla esimerkiksi kouluissa yrittäjyyskasvatus on ollut hyvinkin vilkasta. Jo alakouluikäiset ovat pitäneet omia yritystorejaan.”

PAULA RISIKKO:

”Terveystieteilijänä kiitän, kun sanotaan, että rahasta puhuminen on terveysteko. Sosiaalisesta luotoksesta on saatu hyviä kokemuksia. Korostan yleisen yhteiskuntapolitiikan merkitystä sekä kunnissa etsivän nuorisotyön roolia itsenäistymisvaiheen tukijana. Siinä on kriittinen vaihe. Työpaikat ja koulutus auttavat nuorta itsenäistymään.”

2 Kesäyrittäjäohjelma

Kesäyrittäjä on 17–29 -vuotiaalle suunnattu maksuton kesäajan yrittäjyysohjelma, joka tarjoaa turvallisen ja matalankynnyksen ympäristön saada kokemuksia yrittäjyydestä sekä oppia tärkeitä yrittäjyys- ja työelämätaitoja. Ohjelman voi hakea myös osaksi opintoja. Talous ja nuoret TATin käynnistämässä kesäyrittäjäkampanjassa 2021 mukana ovat Helsinki, Vantaa, Oulu, Turku ja Iisalmi.

JERE NUUTINEN:

”Kunnat voivat tukea nuorten yrittäjyyttä kesän ajan esimerkiksi kevytyrittäjyyden kautta. Kun yritykset eivät epävarmassa tilanteessa voi työllistää nuoria, voisi cv:ssä näyttää hyvältä, jos nuori on työllistänyt itse itsensä.”

KATJA HÄNNINEN:

”Kouluissa tulisi opettaa myös yrittäjyyttä. Yrittäjyyskasvatus on erittäin tärkeää, huolimatta siitä, ryhtyykö yrittäjäksi vai ei.”

3 Kuntakohtainen strategia työelämä- ja yrittäjyystaitojen kehittämiseen.

Kunnan, oppilaitosten ja yritysten yhteistyö tuottaa työpaikkoja, verotuloja ja hyvää yritysilmapiiriä. Kunta tarvitsee oman työelämä- ja yrittäjyysstrategian varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle.

JERE NUUTINEN:

”Kunta voi edesauttaa omalla elinkeinopolitiikallaan, että alueelle syntyy uusia työpaikkoja. Mahdollistetaan nuorelle myös luoda oma työ eli tuetaan yrittäjyyttä. Näin pystytään saamaan työpaikkoja ja yrityksiä ja uskoa tulevaisuuteen siitä, miten rakennetaan parempi huomina.”

4 Yrittäjyyskasvatusta kouluihin

Yrittäjyyskasvatuksessa tärkeää on kokeileminen ja toiminnallisuus, esimerkiksi projekteissa ja yritys yhteistyössä. Yrittäjyyteen liittyvien tietojen, taitojen ja valmiuksien harjoittelu on mahdollista kaikissa oppiaineissa eri koulutusasteilla. Esimerkiksi Tralla-palvelu tarjoaa laajan valikoiman materiaaleja, menetelmiä ja työkaluja yrittäjyystaitojen kehittämiseen helposti yhdestä paikasta.

KATJA HÄNNINEN:

”Kouluissa tulisi opettaa myös yrittäjyyttä. Yrittäjyyskasvatus on erittäin tärkeää, huolimatta siitä, ryhtyykö yrittäjäksi vai ei.”

5 Nuoret mukaan päätöksentekoon

Varmistetaan, että nuoret ovat tasa-arvoisesti keskustelemassa ja vaikuttamassa kuntien päätöksentekoon. Suomessa on esimerkiksi yli 100 nuorisovaltuustoa, jotka toimivat omilla kunnissaan paikallisten nuorten etuja ajaten.

